

Zápis z jednání Výboru pro vzdělávání Romů

ze dne 15. září 2020

místo konání: **Senovážné náměstí 872/25, Praha 1, budova NPI ČR**

Přítomni: Albert Hubka Gwendolyn, B. A., Andrys Ondřej, PhDr., MAE, MBA, Cibulková Andrea, Mgr., MBA, Grenarová Renée, PaedDr., Ph.D. et Ph.D., Gulová Lenka, Mgr. Ph.D., Hrdlička Ferdinand, Mgr., Ph.D., Kaleja Martin, doc. PhDr. et PhDr., Ph.D., Nyklová Eva, Ing., Rydlo Josef, PaedDr., Šaldová Kateřina, Mgr., Šotolová Eva, doc. PaedDr., Ph.D., Zapletalová Jana, PhDr., Zemský Marek, Mgr.,

Omluveni: Horváthová Martina, Bc., Červeňáková Lada, Mgr., Faltýn Jaroslav, Mgr., Lokvencová Schneider Iva, Mgr., Köttnerová Renáta, PhDr.

Přizvaní hosté: Závorová Smolová Halka, Mgr. (NPI ČR)

Oddělení kanceláře RZVRM a sekretariátu RVNM: Jůnová Klára, Mgr., Macháček Radovan, Bc.,

Ad) Přivítání a zahájení jednání

Předseda Výboru pro vzdělávání Romů (dále jen „Výbor“) zahájil jednání Výboru a přivítal přítomné členy, včetně hostů. Dále předseda představil program jednání, proti kterému nikdo z účastníků nevznesl námitky. Vzhledem ke skutečnosti, že se členové Výboru sešli v této sestavě prvně, vyzval předseda Výboru přítomné členy, aby se vzájemně představili a informovali o činnosti, kterou v rámci své profese vykonávají. Dále informoval o tom, že je nutné po dobu jednání dodržovat zásady preventivních opatření v rámci epidemické situace.

Program:

11:00 – 11:20

Přivítání, předávání jmenovacích dekretů

*doc. PhDr. et PhDr. **Martin Kaleja**, Ph.D., předseda výboru a člen RVZRM
Mgr. **Klára Jůnová**, tajemnice výboru a RVZRM*

11:20 – 12:10

Informace z proběhlých akcí a k dalším klíčovým výstupům z jednání

*(vedoucí k finalizaci **Strategie romské inkluze a boji proti protiromským postojům do 2030**, výstupy z OP VVV, RVZRM aj.)*

*doc. PhDr. et PhDr. **Martin Kaleja**, Ph.D., předseda výboru a člen RVZRM
Mgr. **Klára Jůnová** – tajemnice Výboru a RVZRM*

*Mgr. **Andrea Cibulková**, MBA, místopředsedkyně Výboru*

*PaedDr. **Josef Rydlo**, člen Výboru a ředitel Odboru SPPP, ŠaŠZ, NPI ČR*

*Mgr. **Jaroslav Faltýn**, člen Výboru a ředitel Odboru ZUVaM – 21, MŠMT*

- 12:10 – 12:30   **Přestávka**
- 12:30 – 13:45   **Projekty zaměřené na podporu uchazečům o vysokoškolské vzdělávání a studentům ve vysokoškolském studiu - podpora při vstupu do studia, ve studiu a podpora rozvoje dalších podpůrných sítí ve vzdělávání Romů**
Projekty Katedry sociální pedagogiky Masarykovy univerzity
Mgr. Lenka Gulová, Ph.D., členka výboru
vedoucí Katedry sociální pedagogiky PdF MU
- 13:45 – 14:00   **Přestávka**
- 14:10 – 15:00   **Informace k výstupům projektu INSCHOOL a informace EU k oblasti vzdělávání**
Gwendolyn Hubka Albert, B. A., členka Výboru a RVZRM
- 15:00 – 15:30   **Různé**

***

Na úvod jednání se Ferdinand Hrdlička z MŠMT dotazoval, jaký je současný stav tvorby Strategie romské integrace 2021 – 2030 (dále jen „Strategie“). Klára Jůnová uvedla, že Strategie je ve fázi připomínkování. K dispozici ji mají členové Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a nestátní neziskové organizace. Připomínky z jejich strany jsou sbírány, komentovány a připomínkovány pracovníky ÚV ČR. Před mezirezortním řízením bude Výboru poskytnuta verze návrhu Strategie. Poté bude Strategie předána do mezirezortního připomínkového řízení. Schválení Strategie je plánováno do konce roku 2020.

Ad) Informace z proběhlých akcí

Martin Kaleja se dotazoval, jaké jsou výstupy z Kulatého stolu, který zorganizovala zmocněnkyně vlády pro lidská práva, a který se týkal otázek sběru etnických dat. Klára Jůnová uvedla, že Kulatý stůl byl pojímán obecně, týkal se všech národnostních menšin a sběru údajů o národnosti a etnicitě. Dále uvedla, že byly diskutovány ústavní a jiné právní předpisy. Jednání se mimo jiné dotýkalo i blížícího se sčítání lidu, domů a bytů (2021). Jednoznačný závěr z jednání však nevyplýnul.

Andrea Cibulková informovala o akcích, které proběhly, vstupují do agendy Výboru a také mají spojitost s Národním pedagogickým institutem ČR. Dne 18. června 2020 proběhl v rámci projektu APIV A odborný panel k dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků, jako těžišti jejich profesního rozvoje. Setkání se zúčastnili zástupci MŠMT a Národního pedagogického institutu ČR, zástupci Výboru, zástupci České školní inspekce, někteří lektori Národního pedagogického institutu ČR,

realizátoři programů DVPP z jednotlivých krajů ČR, pedagogičtí a akademičtí pracovníci a další odborníci. Místopředsedkyně Výboru uvedla, že společné závěry a výstupy odborného panelu byly zprostředkovány jako doporučení MŠMT k nastavení koncepce dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Nejzásadnějšími body doporučení jsou:

- a) Při tvorbě koncepce DVPP spolupracovat s Českou školní inspekcí a vysokými školami.
- b) Zajistit předvídatelnost MŠMT v oblasti DVPP.
- c) Dořešit otázku akreditací programů DVPP.
- d) Zajistit existenci a funkčnost systémů DVPP ve vztahu k hodnocení kvality poskytovaných programů.
- e) Do systémů dalšího vzdělávání zařadit a prosazovat takové metody, které pedagogičtí pracovníci preferují, potřebují a také ty, které se osvědčily v rámci jiných, např. projektových aktivit, resp. jejich výstupů.
- f) Zajistit nastavení standardu pro vedoucí pracovníky ve školství ke koordinaci nabídky DVPP v řadách svých zaměstnanců, na pracovištích, které svou agendou řídí.
- g) Zajistit komplexní vzdělávací program pro management škol, resp. tříd.

Dne 1. října 2020 bude v Národním pedagogickém institutu ČR v Praze realizován další odborný panel, který bude v dopoledním programu zaměřen na vzdělávání romských dětí, žáků a studentů a na přípravu pedagogických pracovníků v rámci této oblasti. Akce bude probíhat prezenční formou, online budou připojeni kolegové z Evropské komise a zástupci MŠMT. Cílem odborného panelu je představit programy, které jsou vytvářeny v rámci projektu APIV A.

Ferdinand Hrdlička se dále dotazoval na usnesení, které informuje o výuce romského jazyka na vyšších stupních vzdělávání, včetně podpory studia romského jazyka, historie apod. Jaká by měla být realizace výuky romského jazyka na základních a středních školách a zda se realizoval aktuálně výzkum, který by zjišťoval zájem o výuku romského jazyka. Dle jeho názoru je těžké si představit, že většina základních škol v České republice bude vyučovat romský jazyk. Je zde obava, že by tento krok mohl vést k velké segregaci.

Klára Jůnová na to reagovala, a uvedla, že tento požadavek je dlouhodobý, vše je však navázáno na další právní předpisy a požadavky od mezinárodních organizací. Diskutované usnesení bylo inspirováno doporučeními Rady Evropy, že by stát měl podporovat výuku romského jazyka. Aktuálně nejsou nová data o zájmu rodičů o výuku romského jazyka, nicméně romský jazyk je jazykem národnostní menšiny a jako takový může být uplatňován na základě požadavků výborů pro národnostní menšiny, jestliže by takový výbor byl zřízen. V současné době je z jazyků národnostních menšin v ČR zajištěna pouze výuka polštiny. Stát by měl zároveň podporovat nestátní neziskové organizace, které vyučují romský jazyk.

Martin Kaleja uvedl, že stát spoléhá na to, že Romové se nebudou hlásit k romskému etniku. V opačném případě by stát musel připravovat pedagogy pro realizaci výuky romského jazyka a výuku

předmětů v romském jazyce. Uvedl svou zkušenost, kdy předměty romského jazyka vyučoval na VŠ, a že studenti v pregraduální přípravě, zejména studijních programů pomáhajících profesí, zájem o výuku romštiny projevují. Negativně vnímá to, že MŠMT nepamatuje na potřeby všech pedagogů, zejména v tomto směru na ty, kteří mají a mohou předávat své bohaté zkušenosti, znalosti a dovednosti pro posílení, upevnění atp. profesních pedagogických kompetencí dalším pedagogům, kteří vyučují děti a žáky romského etnika. Reagoval na výuku polského jazyka, které je zajištěno ze strany státu. Klára Jůnová doplnila diskusi, že polský jazyk je chráněn Evropskou chartou regionálních či menšinových jazyků, stejně jako jazyk romský, přičemž polský jazyk je především vyučován v oblasti Těšínska a příhraničních oblastech, kde Česká republika sousedí s Polskem, a kde se nachází polská národnostní menšina hlásící se ke své národnosti. Je potřeba, aby se Romové hlásili ke své etnicitě, na základě čehož by byl zřízen výbor pro národnostní menšiny, který by poté mohl usilovat o zařazení romštiny jako menšinového jazyka do výuky škol.

Ferdinand Hrdlička uvedl, že vzájemná podpora pedagogů je ze strany MŠMT podporována a patří v systému DVPP k nejdůležitějším prvkům. Vzájemné učení a podporování je žádoucí a přínosné pro všechny zúčastněné aktéry.

Martin Kaleja navrhl, aby byla vytvořena systémová kvalifikovaná průprava, která připraví pedagogy na to, aby mohli být kvalifikovanými mentory, supervizory, a tím pádem tak mohli sdílet a předávat informace dál, neboť taková poptávka existuje. Ze svých zkušeností uvedl, že jako učitel učil na základních školách, kde se stávalo, že docházelo ke vzdělávání pedagogů vzdělavateli, kteří nedisponovali požadovanými zkušenostmi z dané problematiky.

Předseda Výboru požádal zástupce Výboru za NPI ČR o přednesení příspěvku.

Josef Rydlo uvedl, že Národní pedagogický institut ČR, by měl být nositelem kvality vzdělávání. Ve své prezentaci se zaměřil na problematiku vzdělávání a průběžného vzdělávání pedagogů v rámci NPI ČR. Problematika se dostává do kariéerního vzdělávání. V rámci NPI ČR probíhá kvalifikační vzdělávání asistentů pedagogů. Upozornil na očekávanou změnu v legislativním směru ve smyslu postavení asistentů pedagoga, která je ve fázi přípravy. V rámci legislativní oblasti je připravována změna vzdělávání asistentů pedagoga a jejich postavení. Mezi průběžné vzdělávání jsou zařazeny inovace, kde se vychází z hodnotících zpráv a zpráv České školní inspekce, dále se sledují SVP v daném terénu. Celá problematika menšin se také dotýká prevence rizikového chování. NPI ČR má nastavené výcvikové kurzy, které se zaměřují na podporu pedagogických pracovníků při práci s cizinci; činnost je financována Ministerstvem vnitra. Hojně se spolupracuje s tlumočníky a překladateli. NPI ČR je schopno zajistit pro cizojazyčného studenta tlumočnicka, materiály v daném jazyce, překlady a jiné. Novinkou je pozice adaptačního koordinátora, který pomáhá studentovi lépe se adaptovat na nové školní prostředí. Záměrem NPI ČR je, aby všechny podpůrné prvky byly zapracovány a využívány.

Kateřina Šaldová se dotazovala, jakým způsobem se dané aktivity promítají do karet dokumentu Strategie vzdělávací politiky ČR na období 2030+. Josef Rydlo uvedl, že každý dílčí cíl se zmapuje,

z čeho vychází a na základě toho dochází k posílení vzdělávání. Pracovníci se na základě tohoto pak mohou více věnovat zúčastněným aktérům. V každém krajském městě je koordinátor NPI ČR pro podporu pedagogických pracovníků vzdělávajících děti cizince. Každý koordinátor má svůj terén zmapovaný z hlediska počtu cizinců a je zároveň navázán na školská zařízení, která v dané oblasti působí. Koordinátoři řeší především požadavky, které v daném kraji z hlediska poptávky cizinců vyplynou.

Martin Kaleja zahájil druhou polovinu zasedání Výboru a oznámil omluvu účastníků, kteří se nemohli jednání zúčastnit. Dále uvedl, že oslovil emailem pana Mgr. Faltýna, člena Výboru za MŠMT ČR, aby z MŠMT přišla po 3 vyslaných výzvách odpověď na otázku, jakým způsobem bylo naloženo s připomínkami a návrhy členů Výboru ke změně dotačního programu na podporu sociálně znevýhodněných romských žáků a studentů. V žádostech o zodpovězení dotazu se postupovalo tak, jak pan Mgr. Pohořelý z MŠMT doporučil, tzn., aby byly návrhy a náměty písemně zaslány na MŠMT. Martin Kaleja připomněl členům Výboru, že sám pan Mgr. Pohořelý, na jednom z prezenčních jednání členy Výboru informoval, že komentáře a postřehy byly zohledněny a dotační program se změnil, a také přislíbil, že požadované informace zašle písemnou formou, nebo e-mailem. Výbor však do dnešního dne žádné informace, či vyjádření ze strany MŠMT neobdržel. Členka Výboru dr. Köttnerová, která se z dnešního jednání omluvila, však členy Výboru informovala, že dotační program je aktuálně vyhlášen bez jakékoliv modifikace. Předseda Výboru bude kontaktovat zmocněnkyni vlády pro lidská práva, aby si vyžádala písemné stanovisko MŠMT a získané informace předala Výboru. Pro účely efektivní spolupráce je potřeba znát výsledek, či stanovisko k této věci ze strany MŠMT.

Ad) Projekty zaměřené na podporu uchazečům o vysokoškolské vzdělávání a studentům ve vysokoškolském studiu

Předseda Výboru předal slovo Lence Gulové, která představila svou prezentaci a poznatky ze své dlouholeté praxe. Tyto poznatky budou zohledněny v kapitole vzdělávání, která je součástí příslušné Strategie.

Lenka Gulová představila činnost katedry sociální pedagogiky na PdF MU a to ve vztahu k různým projektům a aktivitám pracoviště, zaměřeným na vzdělávání romské populace. Ve svém vystoupení shrnula zkušenosti a nastínila možnou perspektivu následující práce. Aktivní podpora romských zájemců o studium začala od roku 2000, kdy na fakultě vznikly první kurzy pro tehdy tzv. romské asistenty. Většina absolventů těchto kurzů měla zájem o další možnosti vzdělávání, tak postupně vznikl celý program podpory ke studiu, a to od aktivního doučování v rodinách, počítačové a jiné kurzy, přípravu na studium atd. až po nultý ročník a přípravu na vysokoškolské studium pro romské zájemkyně a zájemce o studium. Vystupující pojmenovala vztah mezi těmito aktivitami, sociální pedagogikou a inkluzí. Dále blíže představila jeden z programů - je aktivní doučování v rodinách a v dalších organizacích, který se postupně stal povinně volitelným dvousemestrovým předmětem pro všechny studenty na PdF MU. Současně v kontextu těchto programů byla postupně rozvíjena multikulturní výchova pro studenty PdF MU a mimo jiné také romština a romologie. Vystupující uvedla,

že aktuálně pozoruje menší zájem o předměty multikulturní výchovy a toto přičítá celkové společenské situaci. Romštinu a romologii současně studují spíše studenti, kteří doučují romské žáky. Všechny tyto aktivity zastřešuje Kabinet multikulturní výchovy, který spadá pod Katedru sociální pedagogiky na PdF MU. Lenka Gulová krátce pohovořila o projektu, jehož cílem byla implementace profese sociálního pedagoga do škol, jako jedné z profesí, která přispívá k rozvoji inkluze. Také uvedla souvislosti mezi inkluzí a podporou romských dětí, žáků a studentů. Mluvila o významu romské kultury a jazyka a tom, jak je důležité změnit mnohé negativní pohledy na romskou menšinu a tedy pracovat i s většinovou populací. Závěr vystoupení patřil aktuálnímu projektu katedry sociální pedagogiky Otevřená univerzita/MUNI4, který je součástí Strategického projektu MU. Projekt Otevřená univerzita se zaměřuje především na motivaci romské populace ke studiu a přípravu na VŠ. V tomto projektu tým řešitelů spolupracuje s různými organizacemi, které se věnují Romům, a rovněž usiluje o Kulaté stoly k tématu vzdělávání Romů na MU. Aktuálně práci komplikuje pandemie, ale i v této náročné době probíhají online motivační kurzy a kurzy přípravy ke studiu.

Eva Šotolová ocenila práci Lenky Gulové a uvedla, že vnímá těžkost situace, se kterou se prosazují činnosti, které jsou přínosné pro vzdělávání Romů. Zájem o studium romského jazyka je nižší všeobecně, a tím pádem je obtížnější získat potřebné finance. Dále uvedla, že Romové se obtížněji dostávají ke studiu na vysokých školách, protože často neprojdou přijímacím řízením a na tomto místě ocenila nultý ročník, který je přípravou na studium na vysoké škole.

Lenka Gulová uvedla, že v poslední době se setkávají s malou podporou aktivit pro romské obyvatelstvo a to ze strany vedení fakulty. V průběhu podzimního semestru byl bez dalšího vysvětlení zrušen již běžící nultý ročník studia pro romské frekventanty, což vystupující považuje za velmi problematické jednání. V této době se pracovníci Kabinetu multikulturní výchovy snaží o přesunutí podpory romských studentů pod Středisko Tereisás na MU, které zajišťuje podporu všem studentům s různými znevýhodněními.

Renée Grenarová uvedla, že je překvapená postojem vedení univerzity, protože Masarykova univerzita byla vyhlášena tím, že zavádí inovace nejen do výuky. Je tedy obrovská škoda, že vedení školy není nakloněno těmto činnostem, které jsou nápomocné ve vzdělávání Romů a zvyšování jejich kompetencí.

Martin Kaleja požádal o vyprecizování bodů, které by mohly být nápomocné k vypracování kapitoly vzdělávání.

Lenka Gulová uvedla, že je důležité oslovovat různými cestami romské rodiny, aby se v nich podporoval zájem o vzdělávání a to zejména směrem k mladé generaci. Velkou roli by v tomto mohly sehrát základní i střední školy, ale také vysoké školy. Na každé z nich by mohl fungovat nějaký program na podporu romských vysokoškoláků, současně by tento program mohl motivovat ke studiu středoškolské studenty. Téma vzdělávání Romů je rovněž tématem politickým, je důležité o těchto věcech diskutovat a také je medializovat. Vystupující ještě podotkla, že by vysoké školy měly být více inkluzivní a studijní programy by měly nabízet vzdělávání pro 21. století.

Ad) Informace k výstupům projektu INSCHOOL

Gwendolyn Albert představila projekt INSCHOOL, který se zabývá především inkluzí ve školách a je zaměřen na romské žáky a studenty. Jde o projekt Evropské unie a Rady Evropy. Do projektu jsou zapojeny země jako Slovensko, Maďarsko, Velká Británie (v pilotním fázi) a Rumunsko. Metodika je založena na dokumentu [Index for Inclusion](#), který je přeložen i do českého jazyka (dokument je v ČR známý též jako Ukazatel inkluze). Metodika obsahuje 3 dimenze. První dimenze se zabývá inkluzivní kulturou, kam spadá sociální prostředí, atmosféra, chování, budování školní komunity a zavádění inkluzivních hodnot. Druhá dimenze je o vytváření inkluzivních politik, tedy jde o vnímání školy, jako takové a jak zpřístupnit školy pro všechny a jak podpořit rozmanitost. Třetí dimenze je o vyvíjení inkluzivních postupů, tedy vytváření osnovy a vzdělávacích procesů a organizování fyzické společné výuky pro všechny. V každé koordinační projektové skupině při spolupracující škole jsou zapojeni romští občané. Projekty se také zaměřují na zlepšení dovedností pedagogů a posílení jejich profesních kompetencí. V aktuálním roce je projektový rozpočet, o který mohou školy žádat 8. 500 euro.

V České republice je cílem projektu INSCHOOL, aby MŠMT zahrnuje používání metodiky do Šablon v rámci OP VVV, tzn., aby školy mohly snadno požadovat podporu pro zapojení se do inkluzivního přístupu. A také, aby školy v těch oblastech, jejichž cílem je překonání etnické segregace (v důsledku spádovosti), měly při podávání žádostí o podporu přednost. Cílem projektu je také zahrnutí požadavku přijetí uvedené metodiky do budoucí Strategie a také oslovení vysokých škol a univerzit pro zahájení diskuze o zavedení metodiky jako povinné součásti standardního vzdělávacího programu ve vzdělávání pedagogů.

Projekt INSCHOOL také zahrnuje mezinárodní výměny informací týkající se vývoje politiky o začleňování romských dětí a žáků v různých zúčastněných státech. Zajímavým faktem je také vydání vyhlášky vydané Ministerstvem školství a výzkumu v Rumunsku, která je platná od 31. prosince 2019, a kterou byla schválena *Metodika monitorování segregace škol v předuniverzitním vzdělávání*. Tento monitoring bude zahájen v roce 2020 na všech tamních základních a nižších sekundárních školách. Po implementaci monitoringu budou výsledky centralizovány školskými inspektoráty a zaslány Národní komisi pro desegregaci a inkluzivní vzdělávání, která vypracuje návrhy na zlepšení. Vyhláška rovněž zmiňuje (článek 4¹) povinnost škol sledovat „vyvážené rozložení dětí/žáků ve skupinách/třídách, budovách, posledních řadách ve třídách, aby byla zajištěna sociokulturní rozmanitost komunity“.

Ad) Různé

Členové Výboru vyjádřili znepokojení nad připravovanými změnami vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Zamýšlené úpravy jsou krokem zpět v konceptu inkluzivního vzdělávání. Klára Jůnová poděkovala za již zasláné připomínky

¹ Viz příloha poskytnuta členkou G. H. Albert, B.A.

Úřad vlády České republiky

Oddělení kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny
a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny

některých členů Výboru k chystané novelizaci a vyzvala ostatní členy k vyjádření v písemné podobě. Předseda Výboru požádal členku Renée Grenarovou o zpracování všech připomínek za Výbor a následné zaslání tajemnici Výboru Kláře Jůnové.

Předseda Výboru Martin Kaleja na závěr setkání poděkoval všem členům za účast na jednání a sdělil, že termín dalšího jednání Výboru bude včas oznámen.

Zpracovala: Mgr. Klára Jůnová, Mgr. Andrea Cibulková, MBA
Za správnost: doc. PhDr. et PhDr. Martin Kaleja, Ph.D., *předseda*